

Glas za veznikov

Leto II - št. 321

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, petek 5. julija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Felice 12 Telefon št. 93354 in 94423

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglas L. 45. V vsebini lista (tekstni oglas) L. 45. Dveletni in večletni plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

29. JULIJA MIROVNA KONFERENCA

Bidaulfov predlog soglasno sprejet

Kompromisni načrt o italijanskih reparacijah

Kaj bosta dobili Jugoslavija in Grčija

TRYGVE LIE O TRSTU

Glavni tajnik Zdrženih narodov Trygve Lie je v New Yorku izjavil, da bodo morali ustanoviti posebno komisijo, ki bo odločila, ali pride Trst pod varstvo Zdrženih narodov. Lie je izjavil, da ga bo v teku potovanja v Evropo, ki se je pričel danes in bo trajalo štiri tedne, domočešal glavni podtanjik za združeno z Varnostnim svetom Svet Arkadij Sobolev. Lie bo verjetno obiskal Oslo, Zenevo, Haag in London. Izjavil je, da bodo čim prej odšli pet obveščevalnih agentov Zdrženih narodov, in sicer v Londonu, Parizu, Kairu, Kopenhenu in Nankingu.

GRUBER O POGAJANJH S SOVJETSKO ZVEZO

Dunaj, 5. julija. Avstrijski zunanji minister dr. Gruber je izjavil, da avstrijsko-sovjetska pogajanja o bodočnosti Donavske paroplovne družbe dobro potekajo. Družba je izvrševala tretjeletno podonavske plošbe. Gruber je izrazil upanje, da bodo pogajanja v bližnji prihodnosti privedla do sklenitve pogodbe. Gruber je izjavil, da avstrijsko-sovjetska pogajanja o bodočnosti Donavske paroplovne družbe dobro potekajo. Družba je izvrševala tretjeletno podonavske plošbe. Gruber je izrazil upanje, da bodo pogajanja v bližnji prihodnosti privedla do sklenitve pogodbe.

ZAHTEVJE FRANCOSE DELAVSKE ZVEZE

Pariz, 5. julija. Francoska delavska zveza je v torek uradno naznanila, da bo odločila, da bo vztrajala na zahtevi o 25% povzvišju mezd. Izjava dodaja, da zveza v tej zadevi ne more sprejeti odločitve, na kateri ni pristala in da ima zastopnik zveze na gospodarski konferenci v Parizu navodila, da zahteva, da preuči zahteva povzvišja mezd. Nadajte bo moral pojasniti, da so družinske doklade vprašanje solidarnosti in da njih povzki ne smejo upoštevati kot povzki mezd.

KITAJSKI PARLAMENT SE BO SEŠTAL NOVEMBRA

Sanghai, 5. julija. Po poročilih iz kitajskega vira, ki so prišla iz Nankinga, je vrhovni obrambni svet, najvišji organ kitajske vlade, v sredo sklenil, da bo 20. novembra v Nankingu sklical zasedanje parlamenta. Sklepanje so bili nedavno preločili.

Učinki bombe na Bikinih manjši od bombe na Nagasaki

Cunningham: „Najvarnejše mesto v vsaki bodoči vojni je še vedno ladijski krov“

BIKINI, 5. julija — Admiral Blandy, poveljnik ameriških sil, ki so se udeležile atomskega poskusa, je včeraj izjavil, da so bili učinki bombe, ki so jo vržili na bikinski atol, manj učinkoviti od bombe, ki so jo spustili na Nagasaki.

Prvi komentar, ki ga je o atomskem poskusu na Bikinih podala osebnost britanske mornarice, je izjava prvega lorda morja, admirala sir Johna Cunninghama. Novinarjem je izjavil, da je kljub atomskemu orožu v vsaki bodoči vojni najvarnejše mesto še vedno ladijski krov.

Cunningham je bil v nekaterih najbolj kritičnih letih vojne poveljnik britanske mornarice v Sredozemlju. Dejal je, da mornarji vedo, kako blizu ladij se mora v globokih vodah zgoditi eksplozija, da se po kaze uspehi. Najpomembnejši nauk atomske bombe pa je po Cunninghamu izjavi v povečani nujnosti, da porazdelimo preiskovalna oporablja. Cunningham je dejal, da bi ototska država, kot je Velika Britanija, tudi brez atomskega oroja lahko umrla od lakote, če bi se sovražnik polastil njenih pomorskih poti. Admiral je poudaril, da bodo

VPRAŠANJA O ŠPANJI

London, 5. julija. Podtanjik zunanjega ministrstva McNeill je v ponedeljek v odgovor na neko vprašanje v spodnji zbornici izjavil: »Britanska vlada je resno zaskrbljena, ker Španija ni izpolnila obljube, da bo izgnala znanega belgijskega izdajalca Leona Degrelle. Britanski poslanik v Madridu je španske oblasti večkrat opozoril na to vprašanje in podprl belgijske zahteve, da bi Degrelle izgnal.«

Na vprašanje o nemških državljanih, ki služijo v španski vojski, je McNeill odgovoril: »Velika Britanija ima podatke, ki dokazujejo, da služijo nemščina skupina Nemcev v španski tujski legiji, kar je običajno edina možnost za tujce, da služijo v španski vojski. Velika Britanija — je nadaljeval McNeill — je zahtevala od španskega zunanjega ministra seznam nemških državljanih, ki so po končani vojni vstopili v legijo.«

WAFISTI PREDLAGAJO PREKINITEV POGAJANJ

London, 5. julija. V egiptovskem senatu so stali predlog, po katerem naj bi egiptovska vlada prekinila pogajanja z Veliko Britanijo za revizijo anglo-egiptovske pogodbe in vprašanje predložila Varnostnemu svetu Zdrženih narodov.

Predlog je stavljal senator wafistične narodne stranke,

ROMUNSKA KOMISIJA ZA VOLIVNI ZAKON

Bukarista, 5. julija. Romunska vlada je ustanovila iz vseh strank sestavljeno ministrsko komisijo za preučevanje volivnega zakona. Načrt, ki predvideva z majhnimi spremembami obnovitev zakona iz leta 1923, odreja, da ni mogoče izvoliti tistih, ki so se pogajali z železno gardo in Antonescom. Poleg tega ne priznava volivne pravice tistim, ki so obtoženi sodelovanja s sovražnikom. Prva točka je naletela na močno nasprotovanje voditelja kmetijske stranke Julija Maniua, ki so ga praktično zbrisali z volivnega imenika, ker se je pri volitvah leta 1937 družil z železno gardo. Vendar so vse stranke, tudi opozicija, pristale na sodelovanje v ministrski komisiji, da dovršijo volivni zakon, ki ga bodo v kratkem objavili.

OBNOVITEV ANGO-EGIPTOVSKIH POGAJANJ

London, 5. julija. Državni minister Noel Baker je v tork v poslanski zbornici izjavil, da se bo po zadnjih razgovorih med britanskimi veleposlanikom v Kairu in egiptovsko vlado letalski minister in podpredsednik britanskega odposlaništva lord Stansgate čimprej vrnil v Kairo, da obnovi pogajanja za revizijo anglo-egiptovske pogodbe.

Londonški komentatorji dodajajo, da so uradne razgovore med britanskimi in egiptovskimi zastopstvom koncem meseca maja prekinili zaradi tega, ker je lord Stansgate odpotoval v London po navodilih.

V tem času sta razgovore nadaljevala britanski veleposlanik in egiptovska vlada; zdaj so razgovori dosegli točko, ko je možna uspešna obnova uradnih pogajanj. Po mnenju Londonških komentatorjev bo lord Stansgate v prihodnjih dneh odpotoval v Kairo.

Filipini so včeraj postali neodvisna republika

Poslanica predsednika Trumana

WASHINGTON, 5. junija — Včeraj je filipinska republika na podlagi ameriške obveze, da bo po dobi pripravi za samovoljo dala filipinskemu narodu popolno neodvisnost, začela svoje življenje. V imenu predsednika Trumana je neodvisnost javno proglasil visoki komisar Paul McNutt.

Predsednik Truman je izdal proglas, s katerim formalno izjavlja, da so Filipini »ločena država z lastno vlado« in da so s tem ukinjene vse pravice do posesti, nadzorstva, pravosodja, kontrole ali suverenosti. Ki so jih do zdaj imele in izvajale nad osemletno in prebivalstvom Filipinov Združene države. Poleg tega je poslal predsednik Truman iz Bele hiše posebno poslanico.

Za prvega predsednika nove filipinske republike so izvolili Manuela Roxasa. Dosedanji ameriški visoki komisar za Filippine Paul V. McNutt bo odšel opravljati posle ameriškega veleposlanika.

Angleškega kralja je na včerajšnjih slovesnostih zastopal lord Killearn, ameriško vojsko pa general MacArthur, ki je prisel iz Tokia.

Filipinski otoki so bili pod ameriško upravo od leta 1898, ko so jih Združene države dobile od Španije po pogodbi, s katero se je končala špansko-ameriška vojna. Od takrat dalje so se Filipini 47 let in 7 mesecev trudili, da bi si priborili neodvisnost.

Američani so vojaško upravo po tagomā nadomestili s civilno. Upravne posle so polagoma v vedno večji meri zaupali Filipincem. Ustanovili so filipinsko ustavodajno zbornico, katere člani so voliti do 1954. V glavnih oblikih je filipinska splošna zbornica odgovarjala ameriškim, v zvezi, ko senat je poslovala posebna komisija, katere član je imenovala washingtonska vlada.

Po dvajsetih letih so tri četrtine vladnih mest zasedli Filipinci. Po večini so gradnja modernih cest, mostov, pristaniških naprav, makalnih naprav, bolnišnic.

Za bazo predsedovanja Woodrow Wilsona so dali Filipincem večino v komisiji (senatu). S tem je dobila nadzorstvo nad obema zbornicami. Leta 1916 je ameriški kongres sprejel zakon, ki je odprl komisijo ter uvedel senat in politično zbornico. Ta način uprave je veljal do leta 1935, ko so na podlagi zakona o filipinski neodvisnosti, ki ga je leta 1934 podpisal predsednik Roosevelt, je dal dal Filipincem popolno neodvisnost. Filipini so postali republika nanatano 170 let potem, ko so ameriške kolonije proglasile svojo neodvisnost od Anglije.

Filipini imajo približno 18 milijonov prebivalcev. Na podlagi posebne trgovinskega zakona bo med Filipini in Združenimi državami 8 let svobodna trgovinska izmenjava, v nadaljnjih 20 letih pa bodo postopoma uvedli carino.

V poslancih od priliki proglasitve filipinske neodvisnosti je predsednik Truman med drugim omenil: »Združene države so pripravljene pomagati Filipinom v vseh vojnah, ki bi lahko izbruhle v teku prihodnjih let. Skupno bomo iskali rešitev vprašanj, ki jih morajo premagati Filipini.«

ČESKOSLOVAŠKA IN ŽELEZNI ZASTOR

Praha, 5. julija. Češkoslovaški zunanji minister Jan Masaryk je včeraj izjavil, da je nikakr železni zastor, ki bi ločil zahodno Evropo od vzhodne, do dal je, da ima izmed 500.000 v Češkoslovaški bivajočih Madžarov 200.000 češkoslovaških državljanov, ki bi lahko izbruhne v teku prihodnjih let. Skupno bomo iskali rešitev vprašanj, ki jih morajo premagati Filipini.

Razpust madžarske katoliške vseučiliške zveze

Posledica note sovjetskega generala Zviridova

BUDIMPEŠTA, 5. julija — Madžarski komunistični minister za notranje zadeve Laszlo Rak je razpustil katoliško vseučiliško zvezo. Do tega ukrepa je prišlo, ko so objavili, da je predsednik zavezniške nadzorstvene komisije za Madžarsko sovjetski general Zviridov v teku dneva predal madžarski vladi noto, s katero je zahteval, da odločno nastopijo proti katoliški duhovščini.

Kot razlog razpustitve zveze so navedli, da je zagovarjala svtop Madžarske v vojni na strani Nemčije, da se upira socialno demokratiškemu redu in da nasprotuje Združenim narodom, s čimer je prekršila pogoje premirja.

Madžarski primas kardinal Joseph Mindszenty je najvišji predstavnik zveze. Sovjetska nota Madžarski trdi, da je duhovščina hujšala prebivalstvo proti sovjetskemu zavezništvu. Zahteva razpustitev mladinskih organizacij, predvsem pa organizacij katoliške mladine.

LE PO 500 DINARJEV OB PREKORANJU MEJE

Beograd, 5. julija. Finančni minister Zujović je izdal odlok, da potniki ob prihodu in odhodu iz Jugoslavije ne bodo mogli nesti s seboj več kakor 500 dinarjev v bankovcih po 50 dinarjev.

LORDSKA ZBORNICA ODBILA PREDLOG LABURISTIČNE VLADE

London, 5. julija. Lordška zbornica je v sredo s 65 proti 19 glasovom odbila manjopomenjena ukrepi, ki ga je laburistična vlada predlagala v pogledu delovanja državne premožne družbe. To je že četrti poraz, ki ga je sedanja britanska vlada doživela v lordski zbornici.

Teroristična skupina »Irgun Zvai Leumi« je včeraj zahtevala sestavo začasne židovske vlade, cki naj bi se borila za padec britanske okupacijske vlade. Gornja zahteva je ena izmed 9 točk »Listine svobode«, ki so jo razširili med tuje dopisnike v Jeruzalemu.

NAGY O MADŽARSKIH VPRAŠANJH

London, 5. julija. Madžarski ministri predsednik Nagy je imel radijski govor o zadnjem obisku v Veliki Britaniji in Združenih državah. Izjavil je, da je pritegnil pozornost zahodnih svetil na gospodarsko ikodo, ki bi jo obustila Madžarska, če bi 600.000 Madžarov ostalo pod češkoslovaško suverenostjo ter o kalosti in nesreči, ki jo je povzročila odločitev, da dodelijo vso Transilvanijo Rumuniji.

NOVA VLADA NA NIZOZEMSKEM

London, 5. julija. Na Nizozemskem so sestavili novo vlado. Predsedstvo je prevzel voditelj katoliške ljudske stranke. Sestavo nove vlade bodo objavili danes. Pri volitvah pred šestimi tedni je dobila katoliška ljudska stranka vedno z 32 izmed 100 sedežev.

NEHRU BO PREVZEL PREDSEDNIŠKE POSLE

London, 5. julija. Nehru, ki ga je indijska kongresna stranka izvolila za predsednika, bo na seji odbora vseindijskega kongresa, ki bo v soboto v Bombaju prevzel predsedniške posle od dosedanjega predsednika.

Indijska zaupna vlada

Laburistično priznanje britanski vladni misiji

SIMLA, 5. julija — V sredo zvečer so uradno javili, da je indijski podkralj vikont Wavell sprejel odstop večer članov izvršnega sveta. Člani nove indijske zaupne vlade so včeraj prisegli v Novih Delhih. Nova vlada, ki jo je imenoval podkralj Wavell, bo poslovala, dokler ne bodo sestavili začasne vlade. To je prvi korak v načrtu za neodvisnost Indije, ki ga je predlagala britanska vladna misija.

Parlamentarni odbor britanske laburistične stranke je v sredo odobrili resolucijo, v kateri izjavlja, da so pogajanja britanske vladne misije za Indijo blaznevpripomniga k dosegi indijske neodvisnosti.

Predlog izraza priznanje parlamentarne odbora britanski vladni misiji, v kateri so bili lord Patrick Lawrence, sir Stafford Cripps in lord admiraltete V. Alexander, za zaupanje in potrpežljivost. To priznanje so izkazali od poslancem ob povratku z njihove »zgodovinske misije«. Resolucija končuje s pripombo, da »so njihova

ZAPISKI

ANGLEŠKI VOLIVNI USTROJ

IV.

Mirno lahko rečemo, da ni nobene vprašanje, ki bi se pri vseh političnih volitvah predstavljalo v enaki luči. Vprašanje se silno spreminja, kot se spreminjajo tudi načini, kako jih prednašajo. Izkušnje iz preteklih volitev pa o teh stvareh ne dajejo preveč prepričljivih dokazov. Osnovna vprašanja, okoli katerih se suče ves volivni boj, pa niso opredeljena samo po strankah; rade jih dogodki sami. Pri ustvarjanju in vzdrževanju novih političnih vprašanj igrajo velike vloge velike skupnosti kot so cerkev, Trade Unions in razna zasebna združenja.

Uspeh volivnega boja se v duši tzv. »epostranskega volivca« v najboljšem primeru izraža v tem, da ima v vidu važnost enega ali več osnovnih vprašanj ali pa - v najslabšem primeru - da bo moral glasovati, ne da bi si bil na jasnem, zakaj bo glasoval. Veliko zmešnjav povzroča še samo nasprotje med tem, ali naj glasuje za določeno osebo, ali za določen program; nelagodje je razlog za zmešnjavo tudi takrat, kadar slede volitve koalicijske vlade, v kateri so močje vseh strank sodelovali in po enakih delih delili odgovornost; to pa zaradi tega, ker politične stranke njihove delovanje ne morejo izabljati za predmet volivnega boja. Pomen teh dveh motivov je bilo prav jasno videti pri zadnjih parlamentarnih volitvah.

Katera so torej najvažnejša vprašanja, o katerih mora ljudstvo pri volitvah odločiti? To je težko določeno povedati. O znanje političnih zadevah so bile različne stranke malokdaj tako edine, kot so danes: mednarodno sodelovanje, nujnost vzdrževanja kolektivne varnosti z angleškim vpivom, splošni gospodarski sporazumi, sodelovanje z dominijoni, postopno izboljševanje položaja kolonij; vse to predstavlja konservativni in laburistični program; kadar pa pride do razlik, ki jih seveda ni mogoče prepričati, razlike prav gotovo niso blazne. V notranje političnih vprašanjih je položaj popolnoma nasproten. Med socialistični načrti podpravljenja in med umerjenimi konservativnimi reformami so ogromne razlike tako na področju splošnega državnega načrtnega gospodarstva, kot na ožjem področju reorganizacije mestne in podeželske uprave in pri nadzorstvu nad surovinami. Stara vprašanja: svoboda pednca ali povečana avtoriteta se pri vseh volitvah pojavlja vedno znova in znova, in sicer v vedno ostrejši obliki.

Vendar pa je mogoče opaziti med najvažnejšimi zunanje političnimi vprašanji kakor tudi med zadevami, ki imajo izrazito domače notranje obsežje: neko povezanost, češar se tudi politične osebnosti, ki imajo za uspešno reševanje notranjih zadev največ izkušenj in zaslug, zelo dobro zavedajo. Silen pomen za sedanost in za bodočnost je pripisovali tudi dejstvu, da razpolaga angleško politično porprike s številnimi osebnostmi, ki do dobra poznajo angleški notranje politični položaj, medtem ko je število tistih, ki imajo velike izkušnje in ki bi jih lahko imeli za strokovnjake v zunanji politiki, precej manjše. Takošno pomanjkanje mednarodnih strokovnjakov pripisujejo deloma dejstvu, da je bila na vladi zelo dolgo konservativna stranka in da so v tem času samo konservativci imeli priliko dobro spoznati težava mednarodna vprašanja.

(Nadaljevanje prihodnjé)

Indijska zaupna vlada

Laburistično priznanje britanski vladni misiji

SIMLA, 5. julija — V sredo zvečer so uradno javili, da je indijski podkralj vikont Wavell sprejel odstop večer članov izvršnega sveta. Člani nove indijske zaupne vlade so včeraj prisegli v Novih Delhih. Nova vlada, ki jo je imenoval podkralj Wavell, bo poslovala, dokler ne bodo sestavili začasne vlade. To je prvi korak v načrtu za neodvisnost Indije, ki ga je predlagala britanska vladna misija.

Parlamentarni odbor britanske laburistične stranke je v sredo odobrili resolucijo, v kateri izjavlja, da so pogajanja britanske vladne misije za Indijo blaznevpripomniga k dosegi indijske neodvisnosti.

Predlog izraza priznanje parlamentarne odbora britanski vladni misiji, v kateri so bili lord Patrick Lawrence, sir Stafford Cripps in lord admiraltete V. Alexander, za zaupanje in potrpežljivost. To priznanje so izkazali od poslancem ob povratku z njihove »zgodovinske misije«. Resolucija končuje s pripombo, da »so njihova

S 1. julijem so vstopili v letu, sko politno gibanje med Moskov in 96 mestih Sovjetske zveze,

